

Ostrov u Macochy | Detail mlýnu

Identifikační údaje

Adresa	Ostrov u Macochy 120 679 14
Okres	Blansko
Katalogové číslo	Burian 379
Katastrální území	Ostrov u Macochy
GPS	49° 22' 45.1" 16° 45' 19.0"
Mapová značka	Holandský / Objekt s kompletní technologií
Poloha vůči obci	660 m JZ od středu obce
Číslo kulturní památky	41648/7-569 z r.1964 otevřít list NPÚ
Přístupnost	Nepřístupný
Rok stavby	asi 1865
Rok zániku	

Stručný popis

Datum vzniku mlýna holandského typu přesně neznáme. Uvádí se první polovina 19. století, případně rok 1865. Víme však, že mlel naposled v roce 1902 a v roce 1932 již neměl perutě. Je trvale obydlen, takže po ukončení provozu nepust. Mlýn, který původně ležel stranou vesnice, stojí dnes uprostřed zástavby. Jeho poloha na skalním prahu znamená, že z vesnice je dobře viditelný a tvoří její dominantu.

Stavba mlýna je atypicky bílá, protože je postavena z lomového vápence. Mlýn je válcový, má průměr 9,4 m a je vysoký i se střechou 11,6 m. Střecha ve tvaru jednadvacetibokého jehlanu je znehybněná komínem. Původně šindelová střecha byla roku 1947 předělána na plechovou. Vzhledem k této nepovolené změně materiálu nedostal majitel od státu žádnou dotaci na obnovu střechy ani na pozdější opravy. Uvnitř mlýna je zachovalé mlecí zařízení o jednom složení umístěném ve třetím podlaží. Náhon na běhoun byl jednostupňový shora s převodovým poměrem 1:10,1. Palečné kolo má 132 palců a průměr 3,3 m. Mlýnské kameny mají průměr 1,3 m a výšku 45 a 30 cm. Z druhého složení zůstala pouze jedna řemenice. V druhém podlaží je zachovalá moučnice a první podlaží sloužilo a slouží k bydlení. Mlýn má větrné kolo o průměru 11,6 m o 4 křídlech. Křídla jsou o něco kratší než byla původní, ale působí věrohodným dojmem. Dnes je mlýn zvenku i uvnitř dobře udržován a využíván k rekreaci. Je jedním z nejhezčích větrných mlýnů a je dobrým příkladem citlivé údržby technické památky. Mlýn je pro veřejnost nepřístupný.

Historie

Architektura

Stav nemovitosti	Dochován bez nežádoucích přestaveb
Typ	Holandský
Dominantní stavební konstrukce	Zděná - kamenná

Historické prvky

Exteriér

- Kamenické prvky
- Krov
- Natáčení (mlýna, střechy, turbíny)
- Okna
- Vikýř pro hřídellInteriér
- Schodiště

Parametry

Technologie

Technologické vybavení

Popis technologického vybavení

Technologické vybavení

Stopy po neexistující mlýnské technologii

Doplňkový provoz

Doplňkový provoz - popis

Historické prvky

Parametry

Literatura a pramenyZajímavostiOstatní**Čertův mlýn**

Pověst z Ostrova u Macochy, kterak vysloužilý voják čerta z mlýna vyhnal. Na táhlém ostrovském hřebenu stojí odedávna větrný mlýn. Jednoho dne znenadání větrňák oněměl, lopatky se přestaly točit a celá mlynářova rodina i chasa zmizely. Nikdo v Ostrově ani v okolí nevěděl, co se tam tenkrát odehrálo. Od té doby zůstal mlýn prázdný, neboť se záhy ukázalo, že jej ovládly nečisté síly a začaly v něm strašit. O půlnoci se náhle se strašlivým burácením roztočily lopatky a k větrňáku přijížděli pekelní mleči, aby si namleli obilí na svůj čertovský chléb. Ostrovští sousedé z toho byli nešťastní, nejenže museli jezdit mlít jina, ale ještě navíc se báli k mlýnu jenom přiblížit a s obavami očekávali, co se bude dít dál. Leckterý krajánek se sice nabízel, že čerta z větrňáku vystrnadí a usadí se v něm, avšak přes půlnoc v něm nevydržel ani ten nejsrdnatější a honem prchal nejen ze mlýna, ale i z Ostrova. Až jednou se v hospodě objevil starý vysloužilec. Na vojně sloužil u dragounů, kde přišel o levou ruku, a nebál se ničeho. Když se dověděl, že ze vsí je prázdný mlýn, ani na okamžik nezaváhal - větrňák musí být jeho, i kdyby měl o něj bojovat s celým peklem. Ostrovští už jej potom nezdržovali - kdo chce kam, pomozte mu tam, a kdo ví - snad se neohroženému vojákovi konečně podaří zbavit je trápení s čertem! Netrvalo dlouho a veterán už se spokojeně rozhlížel po mlýně. Pravda, bylo to tu poněkud zpustlé, ale však už si to dá do pořádku. Jenom co se vypořádá s tím satanášem! Potom s chutí povečeřel a klidně čekal, co mu přinesou následující chvíle. O půlnoci se náhle ozvaly rychlé kroky a za okamžik už před udiveným dragounem stál podivný panáček - nevelký, směšně vyšňořený a vztekle vyhlížející. Choval se tak, jako by byl ve větrňáku doma. „Á, vítám tě, to jsou k nám hosti,“ klaněl se hluboce se strojenou uctivostí voják.

„Jací hosti, jací hosti, ty snad nevíš, kdo je zde pánem, chlape?“ durdil se mužík.

„Mlýn byl prázdný, mně se tady líbí, tak jsem se v něm se souhlasem ostrovské obce usadil, ale kdo sem pustil tebe, to nevím,“ odvětil nebojácně voják. Ďáblík se rozčertil a začal pouštět hrůzu. Mlýn se s rachotem roztočil, do místnosti vlítly úděsně vřeštící příšery a zaútočily na veterána. Ten se však nahnul z místa a jenom se smál. Ve válce viděl už horší věci. Když čert nedával pozor, přiskočil k němu a natáhl mu na krk lýkovou oprátku. Potom jej odvedl do mlýnice a tam ho posadil na mlýnský kámen. Satanáš začal za chvíli úpěnlivě naříkat, protože mu kámen právě probrousil kalhoty a už se dostával na čertovu sedací část těla. Ten si pékně dlouho nesedne! Co měl nešťastný čert dělat, pomoc z pekla nepřicházela a sám na statečného vojáka očividně nestačil, tak mu na svou umouněnou duši slíbil, že mlýn opustí a už se do něho nikdy nevrátí. Vysloužilec ho tedy pustil a v okamžiku po milém čerchmantovi zbyl jen pekelný zápach. Inu, na poctivého člověka, který se ničeho nebojí, jsou i nečisté síly krátké! Tak se stalo, že si starý voják svou neohrožeností vysloužil střechu nad hlavou. A to bylo víc, než získal od císaře pána za celá dlouhá léta strávená na vojně. Navíc se stal váženým ostrovským občanem, vždyť

své sousedy zbavil strachu z pekelných sil. FotogalerieZákladní obrázky

Současné fotografie

- objekt v krajině

Historické fotografie a pohlednice

Současné fotografie -

technologické vybavení

